

DEMOKRATİK REJİME SAHİP ÇIKALIM!

İbrahim Aksöz
EMO Yönetim Kurulu Saymanı

“Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”; düşünce, ifade özgürlüğü, gösteri hakkının kısıtlandığı, medyanın susturulduğu OHAL dönemi içinde hazırlanıp Meclis’te gece yarısı kavga dövüş ve kısa görüşmelerle oldubittiye getirilerek 9 Ocak 2017 tarihinde 339 oyla kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanı’nca onaylanmıştır. Ne yazık ki aynı antidemokratik koşullarda bu Anayasa değişikliği 16 Nisan 2017 tarihinde referanduma sunulacaktır.

18 madde olarak sunulan Anayasa değişikliği, içeriğine bakıldığında 177 maddelik Anayasa’nın 69 maddesinde düzenleme yapmaktadır. Bu Anayasa değişikliğine ilişkin değerli hukukçular, sosyologlar ve bilim insanları aydınlatıcı değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Ne yazık ki bu değerlendirmelerin topluma ulaşmasında büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Öncelikle yeterince okuyan bir toplum olmadığımız ve medya üzerindeki iktidar baskısı dikkate alındığında kamuoyunun tam olarak ve doğru bilgilendirildiğini söylemek mümkün değildir. Meclis görüşmelerinin televizyon kanallarında canlı verilmeyen kısıtlı yayınından tutun; Meclis dışı siyasi partilerin, üniversitelerin, demokratik kitle örgütlerinin, hukukçuların, gazetecilerin ülkenin nasıl yönetileceğini belirleyen Anayasa değişikliğinin halkın önünde özgürce tartışılmasına izin verilmeden referandumla gidilmektedir. Halkın çoğunluğunun bu Anayasa değişikliğinin neler getireceğini, nasıl bir yönetim sistemi olacağını ve içeriğini bilmeden oy vermesine yönelik geçiştirici yaklaşımlar egemen kılınıyor.

Maddeleri irdelemeden önce bu değişikliğin çok zamansız gündeme getirildiğini belirtmek gerekiyor. Ülkemizde o kadar çok sorun var ki onlarla uğraşmak yerine gündem tamamen değiştirilmiş, tartışma bile denilemeyecek bir dayatma içine sürüklenmiş bulunuyoruz. Neden “Evet”, neden “Hayır” dediğimizi sağlıklı bir şekilde tartışmak yerine sloganlarla, hamasi sözlerle vakit geçiriyoruz.

İkinci sorun, referandum için güvenilir bir zeminin varlığında düğümleniyor. Sağlıklı bir referandum yapılması imkânsız. Bunu anlamak için uzman olmaya gerek yok. Şu anda sözüm ona parlamenter sistem var, ama mevcut yasalara bile uyulmuyor, hukuk yerlerde sürünüyor. Hiçbir bakanlık kendisini ilgilendiren bir konuda bile karar veremiyor, her şey Cumhurbaşkanı’na danışılıyor. 15 yıldır zaten tek adam yürürlükte ve geldiğimiz nokta ortada. Bir kişinin her konuda uzman olması beklenemez. Deneme-yanılma yöntemi ile ülkenin idare edilme lüksü yoktur. Tüm ülke-

nin geleceğinin tek bir oylamaya bağlanması, ülkeyi kaosa sürükleyecek tam bir anarşi ortamı yaratacaktır.

Atatürk döneminde kazandığımız, bizi Ortadoğu ülkelerinden ayıran bütün özelliklerimiz yok olmaktadır. Ortadoğu’da yaşanan kaos ortamına çekilen ülkemiz terör bataklığı içerisinde bırakılmıştır. Yapılmak istenen değişiklik tek tek partilerle ilişkilendirilemeyecek, geniş bir yetki alanı içermektedir ki, bu hepimizi ve geleceğimizi ilgilendirmektedir. “Şu ‘Hayır’ dedi, o vatan haini, o halde biz ‘Evet’ diyoruz” gibi demokrasi anlayışından uzak, bölücü bir anlayışla hareket edilmesi bile Anayasa değişikliği isteyenlerin gerçek amaçlarını açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca; “Evet” diyenler, hükümet kesimini kastetmiyorum bile, rahatça fikrini söyleyebilirken, “Hayır” diyorsanız engelleniyor, işinizden, görevinizden atılıyor, hatta tutuklanıyor, terörist ilan ediliyorsunuz. Bu ortamda demokrasiden ve özgür bir ortamda seçim yapıldığından, referandumun güvenilirliğinden söz edilebilir mi? Özgürlük olmadan sonuç ne olursa olsun yapılan referandum sağlıklı olamaz. Ancak bütün bu olumsuzluklara rağmen demokrasi taraftarlarının her türlü demokratik haklarını kullanmaya çalışmaları gerekmektedir.

**“Evet”
diyenler,
rahatça fikrini
söyleyebilirken,
“Hayır” diyorsanız
engelleniyor,
işinizden, görevinizden
atılıyor, hatta
tutuklanıyor, terörist
ilan ediliyorsunuz. Bu
ortamda demokrasiden
ve özgür bir ortamda
seçim yapıldığından,
referandumun
güvenirliğinden
söz edilebilir
mi?**

Mademki bir referandum yapılacak o zaman Anayasa değişikliğinin içeriğine kısa kısa maddeler halinde bakalım:

- “Yargı yetkisi bağımsız ve tarafsız mahkemelere veriliyor” iddiası ortaya atılıyor. Yüksek mahkemelere, Hakimler ve Savcılar Kurulu’na atanacak üyelerin çoğu partili Cumhurbaşkanı ve çoğunluğu elinde tutan kendi partisi tarafından seçilecekse o üyelerin tarafsız olması mümkün mü? Üstelik 4 yıl için seçilecek ve görev sürelerinin tamamlanmasının ardından yine seçilme hakları olacak. Kendilerini seçecek kişilerin isteği dışında karar verebilmeleri mümkün mü? Sonuç olarak yargı tümüyle Cumhurbaşkanı’nın emrindeki bir organ olacaktır. Adalet dağılmayacak, Cumhurbaşkanı’nın sopası olarak kullanılacaktır. Şu anda dahi tarafsız bir yarıdan bahsedebilir miyiz?

- Milletvekili sayısının 550’den 600’e yükseltilmesi yerine düşürülmesi gerekir. Mevcut sistemde parti başkanı tarafından seçilen milletvekili özgür iradesini kullanabiliyor mu? Kendisinden ne isteniyorsa düşünmeden el kaldırıyor. Neye el kaldırdıklarını bile çoğu kez bilmeden... Yeni sistemde Başkan ve Bakanlar Kurulu’nu seçemeyecekleri için milletvekili seçimlerinin yapılmasının anlamı da kalmayacak. Ayrıca Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile ülkeyi yönetebilir, Yönetmelik çıkarabilir hale getiriliyor. İşlevsiz

bir Meclis öngörüüyor. Milletvekili sayısı azaltılırsa mali yönden tasarruf olurdu hiç olmazsa...

- Cumhurbaşkanı'na seçtiğimiz Meclis'i feshetme yetkisi veriliyor. İsterse hiçbir gerekçe göstermeden seçimleri yenilemek için feshedebilir. Meclis kendisini feshetmek istese bile 3/5 (360) üye ile böyle bir karar alınabileceken, yani Meclis açısından son derece zor, Cumhurbaşkanı açısından ise çok kolay, tek başına karar alacağı bir sistem getiriliyor.

- Cumhurbaşkanı partili olacak, yani hem Cumhurbaşkanı aynı zamanda hem de bir partinin genel başkanı olabilecek. O nedenle milletvekili adaylarını kendi belirleyecek, Meclis'in oluşumuna müdahale edecek. Partisi seçimleri kazandığında; Meclis çoğunluğu da Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş olduğundan Meclis'in Cumhurbaşkanı karşısında bağımsızlığı kalmayacak. Cumhurbaşkanı tek adam olarak hem Cumhurbaşkanı, hem de partinin genel başkanı olarak yürütme görevini de yapacak. Şu andaki Başbakan ve bakanların kat kat üstünde yetki kullanabilecek ama sorumluluğu onlardan daha hafif olacak. Böyle bir Cumhurbaşkanı tarafsız olabilir mi?

- Cumhurbaşkanı yardımcılığı getiriliyor. Cumhurbaşkanı kendisine bir veya birden fazla yardımcı seçebilecek ki bu kişi çocuğu da damadı da olabilir ve bu yardımcıları vekâleten tüm yetkileri kullanabilecekler. Bu atamalar denetime tabi değil. Üstelik Cumhurbaşkanı ve yardımcılara işlediği suçlar nedeniyle soruşturma açılması için önce 301 milletvekilinin bunu talep etmesi, ardından 360 milletvekilinin buna karar vermesi, daha sonra da Yüce Divan'a sevk edilebilmesi için Meclis'in 2/3 (400) üyesinin oy vermesi şartı getirildiğinden yargulanmaları da mümkün olmayacaktır. Meclis kendisini 360 oyla feshedebilirken, Cumhurbaşkanı'nu 400 oyla Yüce Divan'a gönderebilecektir.

- Gensoru kalkıyor. Güvenoyu, soru sorma yetkisi Meclis'ten alınıyor. Meclis'in Cumhurbaşkanı'm denetleme koşulları çok zor, hemen hemen imkânsız hale geliyor.

- Cumhurbaşkanı'na ikinci kez seçilme hakkı veriliyor. Bu tek adam yetkisini saltanata uzatan bir süre anlamına gelmektedir.

- Cumhurbaşkanı tek başına OHAL ilan edebilecektir. OHAL ilan ettiğinde OHAL kararname çıkarabilecek ve bunlar kamun hükmünde kabul edilecektir. Şu anda uygulanan OHAL ile neler yapıldığını görüyoruz. Göstermelik de olsa OHAL kararını Meclis veriyor. Ona rağmen alınan kararlar sağlıklı değil ve hiçbir şey yapılamıyor. Hukuki bir denetim dahi söz konusu olamıyor.

- Cumhurbaşkanı ülkenin milli güvenlik siyasetini belirleyecek; istediğini dost, istediğini düşman ilan edebilecek; TSK Başkomutanı olacak; askerleri istediği gibi savaşa sokup çıkarabilecek. Tarihimizde padişahlarda dahi olmayan, kurucu Başkan Atatürk'e bile verilmeyen böyle bir yetki Cumhurbaşkanı'na tanınmaktadır. Atatürk bütün milli mücadeleyi ve sonrasında devrimleri Millet'in Meclisi ile birlikte yapmıştır.

- Cumhurbaşkanı bütçeyi kendisi oluşturup Meclis'e sunacak; halkın parasının nereye aktarılacağına; eğitim, sağlık, savaş ve benzerine ne kadar bütçe ayrılacağına kendi karar verecek. Dünyadaki "başkanlık sistemlerinde" Meclis'in elindeki en önemli koz "başkanın" bütçesi üzerindeki onay yetkisiyken bize sunulan "Tek Adam"

sisteminde bu denetleme/denge unsuru dahi ortadan kaldırılıyor. Meclis'ten yeni bütçe ya da geçici bütçe çıkarılamasa bile bir önceki yılın bütçesini Cumhurbaşkanı'nın uygulamasına olanak getiriliyor.

- Seçilme yaşının henüz eğitim öğretim hayatı devam eden bir döneme, 18'e indirilmesinin nasıl bir gerekçesi olabilir? Bu gençlere değer vermek değil, tam tersine bilim ve akıldan uzaklaştırıp, biat edecek vekil arayışının açık kanıtıdır. Liseyi yeni bitirmiş, mesleğini seçmek için üniversiteye hazırlanan gençlere bu hakkın verilmesi milletvekilliğine de eğitime de hangi gözle bakıldığını göstermektedir.

Sonuç olarak; bugün yaşadıklarımıza bakarak, Anayasa değişikliğinin neler öngördüğünü anlamak mümkündür. "Evet" çıkarsa şu anda yaşadıklarımız gelecekte yaşayacaklarımızın çok ufak bir göstergesi olarak kalacaktır.

Toplumsal kutuplaşmayı artıracak, demokratik ve özgürlükçü gelecekte uzaklaştıracak, ortak bir toplumsal sözleşme niteliği taşımayan bu Anayasa değişikliğine ülkemizin, insanlarımızın, çocuklarımızın geleceği için "Hayır" demeliyiz.

Bir tek kişinin bu kadar yetki ile donatılması hiç kimse için "hayırlı" olmayacaktır. Bunu başta meslektaşlarımıza ve tüm halkımıza gelecek kuşakların barış içinde hakça, eşit, özgürce, insanca yaşaması için anlatmamız boynumuzun borcudur. Bu memleketin bugünü ve geleceği tek adama teslim edilebilir mi? Tabii ki "Hayır!"

Bu Anayasa değişikliği geçerse neler olur?

1- Anayasayla bir diktatör yaratırız. Her şeye dokunan ama kendisine dokunulamayan bir "kadir-i mutlak kişi" ortaya çıkar.

2- Demokratik rejimden tamamen ayrılmış otoriter bir rejim kurulur.

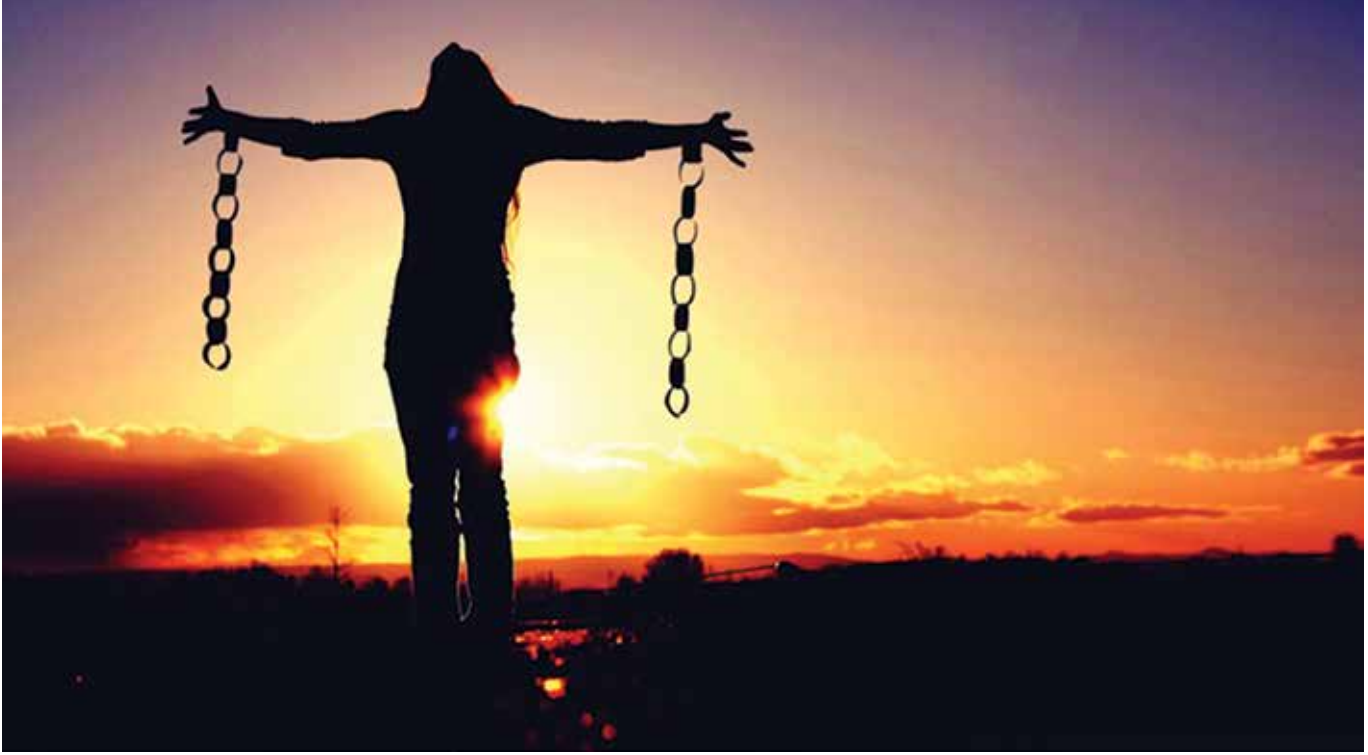
3- Hiçbir vatandaşın can, mal ve hukuk güvenliği kalmaz. Her kişi, kurum ve kuruluş tek bir kişinin, diktatörün vicdanına terk edilir.

4- Yönetimi denetleyecek hiçbir güç kalmaz. Devlet yönetiminde ve ülkede zorbalık hakim olur.

5- Bir kişi hem hükümet, hem Meclis, hem de mahkeme olur. Yasama, yürütme ve yargı tek bir elde toplanır.

6- Etkisiz, yetkisiz, aciz ve sembolik bir Meclis ortaya çıkar.

7- Meclis'i mezara, demokrasiyi tarihe gömeriz. ■

MEMLEKETİN “HAYRINI” DÜŞÜNMEK

Prof. Dr. Hacırlı Kozanoğlu

16 Nisan’da referandum için sandık başına gideceğiz. Göreceksiniz Türkiye üzerine giydirilmeye çalışılan deli gömleğini reddedecek. Tıpkı Gezi günleri gibi umutlu, özgüvenli, dinamik bir sürecin önu açılacak; solcular, sosyalistler, cumhuriyetçiler, laikler açısından ülkenin makûs talihi yenilecek. Bu noktada işimiz bitmeyecek; belki zor, zahmetli, uzun bir mücadele dönemi bizi bekleyecek. Ama inanın yeni bir şevkle, heyecanla, dinamizmle sorumluluklarımızın gereğini yerine getireceğiz.

Birlikte izliyoruz, tartışmalar hararetlendikçe “Evet” bloku zayıflıyor; Anayasa değişikliğinin, “millete”, “memlekete” hiçbir yarar getirmeyeceği, tüm gücü kim olduğu bilinen “tek adamın” elinde toplamaktan başka bir amacı olmadığı anlaşılıyor. Karşımızda artılarıyla eksileriyle bir başkanlık rejimi tasarımı da yok. Sadece RTE’nin arzu ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış, demokrasi, çoğulculuk, insan hakları ve özgürlükleri bağlamında hiçbir karşılığı bulunmayan, içi tuzaklarla dolu bir metin var.

Eğer bu taslak kabul görürse, ülke artık Ankara’dan değil Kaçak Saray’dan yönetilecek. Bize de “Türkiye Beştepe’den büyüktür” uyarısı yapmak düşüyor. Çünkü aksi takdirde bütün kararlar Beştepe’den alınacak; milletvekilleri, yargıçlar, akademisyenler, sanat

erbabı, iş alemi tüm zevat RTE’nin ayağına gitmek zorunda kalacak, “tüm işler” buradan bağlanacaktır.

Yasama-yürütme-yargı arasındaki kuvvetler ayrılığı ilkesinin esamesi bile okunmayacak, “güçler uyumu” saçmalığıyla ısıtılıp önümüze getirilen baskıcı bir rejim yaratma projesinin son virajı da dönülmüş olacaktır.

Başkan aynı zaman da partiyi de yönetecek, Meclis grubunu adeta “tek seçici” hüviyetiyle belirleyecektir. Bakanlar kurulunu da tamamen keyfiyen, “ailenin meclisinin” kararlarıyla oluşturacaktır.

Kötü yöneten ve halk desteğini yitiren başkan bile dönem sonuna kadar değiştirmek, dengelemek, denetlemek için demokratik bir mekanizma işletilemeyecektir. Bu durumun “memnuniyetsiz” kitlelerde, darbe özlemlerini kabartmak gibi, “demokrasi dışı” bir yan etki yaratma riski de vardır.

“Ala Tayyip” başkanlık sistemiyle çoğulculuk tarihe karışacak, “çoğunlukçu”, “Kazanan hepsini alır” zihniyeti geçerlik kazanacaktır. Toplumdaki siyasi, kültürel, mezhepsel kutuplaşmalar derinleşirken, laiklere karşı şeriatçılardan, Alevilere karşı Sünnilerden, çağdaşlara karşı gericilerden yana bir baskı rejimi şekillenecektir. Bu koşullarda laikliği kazanmak daha da zorlaşacaktır.

Karşımızda artılarıyla eksileriyle bir başkanlık rejimi tasarımı da yok. Sadece RTE’nin arzu ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış, demokrasi, çoğulculuk, insan hakları ve özgürlükleri bağlamında hiçbir karşılığı bulunmayan, içi tuzaklarla dolu bir metin var.

Kötü yöneten ve halk desteğini yitiren başkanı bile dönem sonuna kadar değiştirmek, dengelemek, denetlemek için demokratik bir mekanizma işletilemeyecektir. Bu durumun “memnuniyetsiz” kitlelerde, darbe özelemlerini kabartmak gibi, “demokrasi dışı” bir yan etki yaratma riski de vardır.

Artık ayyuka çıkan yolsuzlukların, usulsüzlüklerin, kayırmacılıkların üstü örtülecektir; Malezya benzeri ihalelerden komisyon almak meşrulaşacak; Türkiye Varlık Fonu, başkanın şahsi kasası gibi yönetilecektir. Artık dolarları ayakkabı kutularına tıkıştırmaya, hesapları sıfırlamaya bile gerek kalmayacaktır.

Liyakatin, yani bir işi layık olanın, işin ehlinin üstlenmesi söz konusu olmayacak cemaat, tarikat, parti (tabii ki AKP!) aidiyeti, aileye yakınlık belirleyicilik kazanacaktır. Bırakın kamu bürokrasisindeki tercihleri, rektör atamalarını, özel sektörün kritik noktalarındaki seçimler bile Beştepe'nin onayına tabi kılınacaktır.

Ekonomi tek elden yönetilecek, ne bizlerin arzuladığı gibi “planlama ve kamu çıkarı”, ne de liberallerin gönlünden geçtiği üzere “piyasa” belirleyici olacaktır. Haliyle, faizlere, teşviklere, ihalelere ilişkin tüm kararlar Saray'dan alınırken, minare kılıfa sığmayacak, ekonomi tepe taklak aşağı gidecektir. Soma benzeri maden kazalarının, Torunlar tarzı iş cinayetlerinin önü alınmayacak; işçilerin, emekçilerin sesi kesilirken; sendika ve grev hakkı bir “fantezi” gibi kabul edilirken, sosyal devlet zayıflayacak, kamu hizmetlerinin kalitesi daha da düşecektir.

İnsan hakları, kadın hakları, kültürel çoğunluk, düşünme ve düşüncesini yayma, toplanma, örgütlenme ve basın özgürlüğü hayal olacak; OHAL olağanlaşacak, toplum KHK kabusuyla yaşamaya devam edecektir.

Hukukun üstünlüğü ilkesi, hukuk karşısında eşitlik anlayışı lüks kabul edilecek; yandaş medya dışındaki tüm “muhalif” seslerin susturulması için gemi aziya almak denenecek; hapishaneler “aykırı” ses sahibi “muhalif” şahsiyetlerle lebalep doldurulacaktır.

Saydığımız sakıncaları sadece biz görmüyoruz, yurttaşlarımızın en azından çoğunluğu durumun farkında; biz de bu nedenle umutluyuz. Hayır tercihi haliyle İslami ve milliyetçi oylar da katkıda bulunuyor. Ne var ki referandumda ki olası “Hayır” cevabına laiklik, Cumhuriyet ve aydınlanma değerleri damgasını vuracaktır.

Neredeyse tüm ana akım medya kanallarının “Hayır”cılara kapanması, bizleri daha fazla sokağa inmeye, mahalleye girmeye, evlerin kapılarını çalmaya teşvik ediyor; solun, emek kesimlerinin kitle bağları güçleniyor. Sosyal medyada yaratıcı sloganlar, “Hayır” şarkıları, yeni ahbaplıklar-dostluklar “muhalifet” cephesinin şevkini artırıyor.

Hayır cenahından çıkan farklı sesler, “çoğulcu, özgür, bağımsız” bir çoğulculuk profili veriyor. Buna karşın

“Evet”çiler “tek adama, tek iradeye” hapsedikleri için itici bir görüntü çiziyorlar. “Hayır”, “neşenin, mizahın, yaratıcılığın” temsilcisi hüviyetine bürünürken, “Evet” ise “otorite kurbanı, biata yatkın, menfaati ön plana alan” kişilerin zihniyetini yansıtıyor. Bu değişimin bayrağını “Hayır” devralırken, “Evet” statükoyu temsil ediyor.

Hatırlarsınız, 12 Eylül 2010 Referandumu'nda, sol liberallerin de yataklık ettiği bir dönemde fikri hegemonya “emekçilerin” elinde değildi. Farklı medya mecralarında, “vesayet rejimine son”, “yıkılsın statüko” benzeri parıltılı sloganlarla “Evet” rüzgarları estiriliyordu. Şimdi ise rüzgar tersine döndü, “Hayır” entelektüel cazibe merkezi haline geldi. Gezi döneminin “orantısız zeka” günlerine geri dönüldü.

Zaman “Hayır”ın lehine işliyor, başta RTE, “Evet”çiler giderek sinirleniyor, saldırganlaşıyor. “Hayır”cıların “korku ve tehdit” gösterileri karşısında geri adım atmamaları onları çileden çıkarıyor.

Maçlardan alıştığımız bir slogan, bu konjonktürde tam cük oturuyor; insanın içinden “Bu referandumu kazanacağız başka yolu yok” diye bağırarak geliyor. Çünkü bu referandumu kazanmak, aynı zamanda, “memleketimizi geri kazanmak, geleceği kazanmak, umudumuzu ve heyecanımızı yeniden kazanmak” anlamına da geliyor. Ülkemizin “hayır”ını düşünüyoruz, kimsenin “şerrinden” korkmuyoruz. ■

